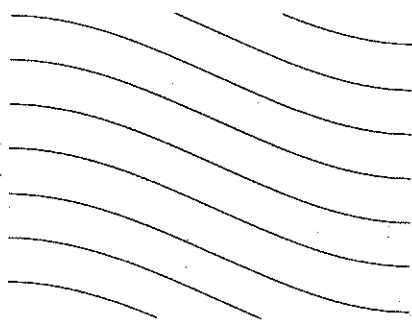

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

APRIL 1999/4

▲ DOMAČE NOVIČKE ● Svet za tuje jezike pri Ministrstvu za šolstvo in šport ● Andragoško društvo Slovenije bo sprožilo ustavni spor ▲ S PONI ● Direktorica ACS postala članica upravnega odbora Unescovega Inštituta za izobraževanje ▲ OČI KRITIKE ● Spet kriza izobraževanja odraslih? ▲ KAJ MENITE? ● Prelomna vloga izobraževanja starejših v Sloveniji ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● V združevanju je moč ● Na DOBI smo pripravili program usposabljanja mentorjev za učno pomoč brezposelnim ▲ OBVESTILA ● Razpis za (vodeno) samostojno usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov ▲ POSVETI, KONFERENCE ▲ PONUJAJO VAM ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovno predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
  - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
  - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
  - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
  - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
  - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
  - novice v upravljanju in zakonodaji;
  - statistične podatke;
  - mnenja, stališča in predloge;
  - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
  - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
  - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novice s knjižnega trga;
  - novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejema Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.
Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in mag. Maja Korošak, urednica.
- Novičke tiska Tiskarna Štok.
- Prelom: Iztok Kham.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 1842 560, faks: 061 445 881, internet: www.acs-saec.si, el. naslov: maja.korosak@acs-saec.si

ISSN 1408-6484. Naklada 2400 izvodov

Po mnenju Urada vlade za informiranje št. 23/207-93 z dne 26. 7. 1993 spada bilten Novičke med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

DOMAČE NOVIČKE

Svet za tuje jezike pri Ministrstvu za šolstvo in šport

Januarja 1999 je bil pri Ministrstvu za šolstvo in šport ustanovljen Svet za tuje jezike kot strokovno in posvetovalno telo. Svet je bil ustanovljen na podlagi predlogov strokovnjakov na področju poučevanja tujih jezikov in na podlagi potreb po strokovnem telesu na tem področju. Svet bo obravnaval vsa vprašanja, povezana z učenjem tujih jezikov v Republiki Sloveniji in slovenščine kot tujega ali drugega jezika v Sloveniji in izven nje. Svet bo spremljal in ocenjeval stanje ter oblikoval usmeritve za razvoj jezikovnega izobraževanja v Republiki Sloveniji na vseh ravneh izobraževanja, za obe vrsti tujih jezikov (moderne in klasične), za vse vloge tujih jezikov (mednarodni, sosedski, jezik okolja), za vse oblike izobraževanja in za vse udeležence (mladina in odrasli). Svet ima predsednika in petnajst članov, ki jih imenuje Minister za šolstvo in šport tako, da zastopajo vse ravni izobraževanja, vse vrste in vloge tujih jezikov, vse organizacijske oblike učenja tujih jezikov in vse udeležence.

Predsednik sveta je dr. Pavel Zgaga, MŠŠ, državni sekretar, člani sveta pa so:

- Zdravka Godunc, MŠŠ, strokovni tajnik Sveta za tuje jezike;
- dr. Meta Grosman, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani (angleški jezik);
- dr. Janez Skela, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani (angleški jezik);
- mag. Melita Kukovec, Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru (angleški jezik);
- dr. Neva Šlibar, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani (nemški jezik);
- Slavko Deržek, Zavod RS za šolstvo, OE Celje (francoski jezik, predsednik Društva za tuje jezike in književnosti RS);
- dr. Lucija Čok, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta - Enota Koper (italijanski jezik);
- dr. Luciano Monica, ZRSŠ - OE Koper (jezik okolja, italijanski jezik);
- dr. Albina Nečak Luk, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani (jezik okolja, madžarski jezik);
- Katja Pavlič Škerjanc, ZRSŠ, Gimnazija Poljane (klasični jeziki);
- Jelka Arh, Center za poklicno izobraževanje;
- dr. Andrej Bekeš (neevropski jeziki; FF, Univerza v Ljubljani - japonologija);
- Mateja Geder, Doba Maribor (privatne organizacije za izobraževanje);
- Branka Petek, CPI Cene Štupar, Ljubljana (ljudske univerze);
- dr. Marko Stabej (FF, Univerza v Ljubljani, oddelek za slovenski jezik in književnost).

Člani sveta so razdeljeni v tri stalna delovna telesa:

- komisija za obravnavo domačih in tujih dokumentov,
- komisija za prenos znanstvenih in strokovnih dosežkov v pedagoško prakso,
- komisija za načrtovanje jezikovne politike in spremljanje njenega uresničevanja.

Komisije imajo nalogo, da obravnavajo strokovna vprašanja, ki so v pristojnosti Sveta, in pripravljajo predloge sklepov, ki jih obravnava in sprejema Svet.

Svet se je že sestal na dveh sejah, na katerih je bil sprejet poslovnik Sveta, oblikovane so bile usmeritve za delo Sveta in predlog konkretnih nalog za leto 1999. Usmeritve za delo so bile oblikovane na podlagi potreb, na katere so strokovnjaki na področju poučevanja tujih jezikov opozarjali že pred ustanovitvijo sveta, in na podlagi predlogov, ki so jih dali člani Sveta.

Svet za tuje jezike bo v okviru svojih pristojnosti sodeloval pri obravnavi naslednjih vsebinskih nalog na področju učenja in poučevanja tujih jezikov v Sloveniji:

1. Usmerjanje jezikovne in kulturne politike v Sloveniji na osnovi mednarodnih dokumentov, domačih zakonov in reforme šolstva glede na dokumente Sveta Evrope, mednarodne listine in konvencije, nacionalne šolske zakone in usmeritve in glede na vlogo in položaj slovenščine kot maternega /drugega/ uradnega/državnega jezika in tujih jezikov v šolski zakonodaji in praksi.
2. Spodbujanje raziskovalnega dela, razvoj glotodidaktike in spremljanje učinkov kurikularne prenove (domači projekti in inovacije, tuji projekti in strategije, programi dodiplomskega in podiplomskega usposabljanja učiteljev tujih jezikov, programi spopolnjevanja). Svet bo tudi spodbujal razvoj didaktike slovenskega jezika kot drugega in tujega jezika ter načrtoval njegovo uveljavljanje v evropskem prostoru.
3. Definiranje vsebine certifikatov posameznih ravni jezikovnih znanj ter določanje pogojev za pridobivanje koncesij v jezikovnem izobraževanju (Svet za tuje jezike bo na področju jezikovnih šol, ki pridobivajo koncesijo ali ponujajo tečaje na trgu, spodbujal kvalitetno, mednarodno primerljivo in v okviru ravni prepoznavno jezikovno znanje).
4. Spremljanje pobud in sprememb ter omejevanje poskusov, ki bi lahko imeli negativne posledice na področju učenja in poučevanja tujih jezikov.

V okviru naštetih vsebinskih nalog je Svet že določil konkretne naloge za leto 1999. Svet bo seveda obravnaval tudi vse probleme, ki se bodo pojavili na področju poučevanja tujih jezikov, ne glede na to, ali so vsebinsko zajeti v obstoječih usmeritvah dela.

Svet za tuje jezike bo vsebine programa obravnaval na plenarnih zasedanjih in oblikoval mnenja in priporočila. Glede na posamezne probleme, ki jih bo Svet obravnaval, bodo pri analizah sodelovali tudi domači in tuji strokovnjaki. Sicer pa več o tem takrat, ko bomo lahko pisali o že opravljenih nalogah Sveta.

Branka Petek, CPI Cene Štupar

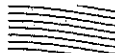

Andragoško društvo Slovenije bo sprožilo ustavni spor

V sredo, 14. aprila 1999, se je sestal izvršni odbor ADS na svoji 16. redni seji in sprejel nekaj pomembnih sklepov:

- 1) Ob letošnjem mednarodnem letu starejših bo ADS v Tednu vseživljenjskega učenja pripravil enodnevni posvet na temo Starejši in izobraževanje. V pripravljalni odbor za izvedbo posveta so bili predlagani : dr. Ana Krajnc, dr. Vid Pečjak, Herman Kosič in Ana - Marija Pušnik.
- 2) Predsednica ADS Melita Cimerman bo za člane ADS (ki so poravnali članarino za leto 1998) v mesecu juniju letos pripravila strokovno ekskurzijo v Monako ali Švico, kjer si bomo ogledali enega od izobraževalnih centrov za odrasle. Več informacij o ekskurziji boste lahko prebrali v naslednjih Novičkah.
- 3) ADS bo sprožila ustavni spor zaradi Pravilnika o izvajanju DDV, ki med storitvami, ki bodo oproščene plačila DDV, navaja samo programe, namenjene pridobitvi javno veljavne izobrazbe, ne pa tudi programov, ki jih določata 7. in 24. člen Zakona o izobraževanju odraslih. Ureditev v pravilniku namreč zmanjšuje obseg olajšav, ki jih določa Zakon o DDV.
- 4) Izvršni odbor ADS je sprejel pobudo dr. Zorana Jelenca, da do junija letos pripravi elaborat o organiziranosti in delovanju ADS v novem mandatnem obdobju.
- 5) Študenti, brezposelni in upokojenci (ki ne zmorejo plačati celotne članarine) so upravičeni do 50% popusta letne članarine, ta je sicer 2.600 tolarjev.

Ana - Marija Pušnik, ADS

S POTI

Direktorica Andragoškega centra Slovenije postala članica upravnega odbora Unescovega Inštituta za izobraževanje

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar, direktorica ACS, je postala članica upravnega odbora Unescovega Inštituta za izobraževanje. Od 14. do 18. aprila se je tako udeležila redne letne seje upravnega odbora tega Inštituta v Hamburgu.

Člani upravnega odbora, ki ga navadno sestavljajo vodilni strokovnjaki s področja izobraževanja odraslih iz različnih svetovnih regij, so največ časa porabili za pogovore s kandidati za novega direktorja; izbrali so tri, dokončno pa bo direktorja potrdil generalni direktor Unesca. Mandat bo sprejel za štiri leta z možnostjo enkratne ponovitve mandata; izbira je torej pomembna, saj bo zaznamovala naslednjih osem let delovanja te mednarodne institucije. Do sedaj je to delo opravljal Paul Bélanger in pod njegovim vodstvom je Inštitut veliko pozornost namenil opismenjevanju in v tem okviru še posebno opismenjevanju žensk. Paul Bélanger se je še posebno odlikoval kot generalni sekretar in vodja organizacijskega odbora Pete Unescove mednarodne konference v Hamburgu leta 1997.

Na seji so med drugim obravnavali poročilo o delu Inštituta v preteklem letu, načrt dela za leto 1999 (delovni in finančni), poročilo uredniškega odbora revije *International Review of Education*, predlog mednarodne nagrade za raziskavo o pismenosti za leto 1998.

Ob tej priložnosti naj navedemo nekaj podatkov o delovanju te mednarodne organizacije. Unescov Inštitut za izobraževanje je neprofitni mednarodni center za raziskovanje, usposabljanje, informiranje, dokumentiranje in publicistično dejavnost. Je ena od treh izobraževalnih ustanov Unesca, osredotoča pa se na izobraževanje odraslih in nadaljevalno izobraževanje, pismenost ter neformalno temeljno izobraževanje v okviru vseživljenjskega izobraževanja. Ob tem naj navedemo, da je upravni odbor na omenjeni seji obravnaval še predlog resolucije o Inštitutu, ki naj bi jo sprejela generalna konferenca Unesca, septembra 1999. Predlog resolucije oži polje delovanja Inštituta le na področje izobraževanja odraslih.

Inštitut za izobraževanje je bil ustanovljen leta 1951, deluje v Hamburgu in ima okoli 24 zaposlenih - raziskovalcev, knjižničarjev in dokumentalistov ter sodelavcev publicističnega središča.

Sodelavci Inštituta pri svojem delu povezujejo tri področja, ki so pogosto ločena: raziskovanje, politične odločitve in izobraževalna praksa, saj menijo, da raziskave le

tako lahko vplivajo na razvoj. V raziskovalnih poročilih Inštituta so tako vedno vključena priporočila za politično delovanje in pa priporočila praktikom izobraževanja oziroma pristojnim institucijam. Naloge Inštituta se oblikujejo v skladu z resolucijami generalne konference Unesca in letnimi srečanji upravnega odbora. Ideje za projekte pa prav tako prihajajo iz številnih drugih virov, še posebno s pomočjo formalne in neformalne mreže posameznikov, univerz, raziskovalnih ustanov, vladnih organov in nevladnih organizacij na področju izobraževanja.

Vpliv Unescovega Inštituta za izobraževanje je precejšen, predvsem prek institucij za izobraževanje odraslih in nevladnih organizacij v državah članicah. Še posebno velik vpliv je imela omenjena Peta konferenca o izobraževanju odraslih v Hamburgu leta 1997 - Confintea V - na kateri so sprejeli Hamburško deklaracijo in Akcijski načrt za prihodnost. V Sloveniji je tako Andragoško društvo Slovenije v januarju pripravilo posvet, katerega prvi dan je bil namenjen pregledu sklepov s konference in pa uresničevanju teh sklepov. V drugih državah temu posvečajo še dosti večjo pozornost. Pa tudi Inštitut sam velik del svoje dejavnosti namenja poročanju o rezultatih nadaljevanja Confintee po posameznih regijah in spremljanju uresničevanja akcijskega načrta.

Inštitut sofinancira določene raziskovalne projekte v državah članicah. Med drugim je tako prevzel sofinanciranje raziskave *Vloga izobraževanja odraslih v državah v tranziciji*, ki bo potekala v 16 državah, vodi pa jo Andragoški center Slovenije.

Na omenjeni seji so sprejeli tudi predlog za mednarodni teden odraslih učencev, ki naj bi se začel 8. septembra leta 2000, potrditi pa ga mora še generalna skupščina na že omenjenem zasedanju. Če se bo to zgodilo, potem bo sovpadel s svetovno razstavo Expo 2000 v Hannoveru.

M. K., ACS

OČI KRITIKE

Spet kriza izobraževanja odraslih?

Negativne težnje čim prej naravnati v pozitivno smer

Dobri dve leti sta minili od tedaj, ko sem bil prepričan, da se slovensko izobraževanje odraslih tako uspešno razvija, da bi bil dvom o uspešnem nadaljevanju takšnega gibanja odveč. Seveda tudi tedaj nismo bili povsem brez težav in dilem, zdelo pa se mi je, da jih je mogoče uspešno reševati, pri čemer mi je vlivalo optimizem že doseženo stanje. Za trdno podlago v tem sem štel: hiter razvoj in uveljavitev Andragoškega centra Slovenije – ACS (kadrovske in strokovno razmeroma močne institucije z obsežnim in raznovrstnim programom, izrazito naravnanim k razvijanju in pospeševanju razvoja izobraževanja odraslih v najširšem smislu, kot nove kulture učenja in izobraževanja odraslih v Sloveniji; tako usmerjene in strukturirane institucije so redke tako v Evropi kot tudi v svetu); razvoj številnih novih subjektov za izobraževanje in učenje odraslih v Sloveniji; sistematično izpeljavo obsežnega raziskovalnega programa teoretičnih in razvojnih raziskav in projektov, naravnanih k oblikovanju nove koncepcije in strategije izobraževanja odraslih v Sloveniji; razmeroma veliko podporo razvoju izobraževanja odraslih v pristojnih vladnih institucijah, zlasti v Ministrstvu za šolstvo in šport; pozitivno odzivanje ljudi na ponujene nove možnosti učenja in izobraževanja odraslih v Sloveniji; nastajanje Nacionalnega programa izobraževanja odraslih (enega redkih, če ne celo edinega takšnega v svetu); snovanje 'vizionarskih' projektov, s katerimi se je Slovenija že povsem priključila najsodobnejšim razvojnim težnjam v svetu, to pa sta bila zlasti 'Slovenija – učeča se dežela' in njegov znanilec 'Teden vseživljenjskega učenja'. Še bi lahko našteval. Na ta razvoj v Sloveniji so postali pozorni v tujini, od koder smo za takšne dosežke prejeli številna iskrena priznanja.

Trenutek se mi je zdel pravšnji, da se odpovem vodstvenemu položaju v Andragoškem centru Slovenije (prepustil sem ga, kot je znano, kolegici dr. Vidi A. Mohorčič Špolar in zdelo se mi je, da bo s tem zagotovljeno uspešno nadaljevanje razvojnih dosežkov) in se intenzivno in bolj poglobljeno posvetim strokovnemu (študijskemu, raziskovalnemu) delu. Tudi naslednji korak – moja upokojitev s 1. januarjem letos – je le potrjeval izbrano smer in nikakor ni pomenil opustitve aktivnega dela, pač pa njegovo še intenzivnejšo individualno usmeritev; sam je nisem čutil kot izolacijo in izločitev s slovenskega "andragoškega prizorišča".

Že med udejanjanjem tega načrta, posebno še nekaj mesecev pred upokojitvijo in brž po upokojitvi, se je moj optimistični pogled na razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji začel krhati in v njem so se začeli pojavljati dvomi in celo pesimizem.

Opisana pozitivna slika se mi je začela rušiti. Neposredni povod za še nadaljnjo izostritev kritičnega pogleda nanjo pa mi je dala zahteva direktorice ACS dne 15. marca 1999, da moram v petih dneh zapustiti ustanovo - izprazniti sobo in mizo, kjer sem še delal tudi po upokojitvi (krajše pojasnilo sledi v nadaljevanju). Slika se mi je začela jasni. Ne trdim, da jo lahko pojasnim z vsemi in povsem relevantnimi podatki in razlagami, a iz razpoložljivih znakov si je mogoče ustvariti dokaj realno podobo o zdajšnjem stanju izobraževanja odraslih v Sloveniji in o tem, v katero smer se razvija. Iz teh znakov je mogoče zaznati ob številnih pozitivnih dosežkih razvoja po letu 1991 tudi naraščajoče negativne težnje v zadnjem času. Menim, da ne pretiram, če rečem, da je položaj resen in da ga je treba nemudoma javno obravnavati in tako razvoj poskušati še pravočasno preusmeriti v pozitivno smer.

Ker Novičke niso časnik ali revija za daljše analize, štejte ta prispevek kot opomnik ter moje kratko in jedrnatno videnje stanja, brez bolj poglobljenih razlag, te pa sem pripravljen dati na ustreznem mestu in ob pravi priložnosti.

Znaki in znanilci krize - najvidnejši in najbolj odločujoči

1. ACS postaja bolj in bolj razvojna in svetovalna služba dveh ministrstev (za šolstvo in šport ter za delo, družino in socialne zadeve). Takšna preusmeritev od prvotnega programa (ACS - avtonomna strokovna ustanova, ki ima pobudo pri oblikovanju programa, in ga usmerja s svojo strokovno presojo; s takšnimi izhodišči se pogaja za finančna sredstva ali jih pridobiva s pridobivanjem sredstev na trgu) se vidi v čedalje večjem deležu nalog, ki jih diktirata ministrstvi, in čedalje manjšem deležu 'strokovno neodvisnih' projektov in raziskav. ACS čedalje bolj usmerjata komercialna in uslužnostna filozofija; v programu se prednostno zadovoljuje to, kar želita ministrstvi, npr. izobraževanje brezposelnih, 'kurikularna prenova', pomembni razvojni projekti se skušajo 'skriti' (npr. v projekt Nacionalni program izobraževanja odraslih, ki ima zagotovljeno financiranje); evalvacije že vpeljanih projektov imajo prednost pred snovanjem novih, itn. To pa ima vpliv tudi na spreminjanje organizacijske in kadrovske sestave. Značilen kazalec tega gibanja je, denimo, to, da je ACS že skoraj povsem izgubil nekdanji status raziskovalne ustanove in so njegove možnosti, da pridobi sredstva Ministrstva za znanost in tehnologijo, le še simbolične; tudi mladih raziskovalcev nima več, raziskovalno bolj ambiciozni kadri se ozirajo po možnostih za zaposlitev drugje. Takšno razvojno usmeritev spremlja tudi čedalje bolj birokratska in hierarhična organizacija dela v ustanovi. Posledica vsega tega je razmeroma velik osip zaposlenih (v zadnjih dveh letih je ACS zapustilo osem delavcev).
2. Opisana usmeritev grozi, da bodo začeli drugi subjekti v našem izobraževanju odraslih doživljati ACS kot birokratsko ustanovo, ki izgublja nekdanjo širino in odprtost in postaja neprijazna. Znaki kažejo, da se to že dogaja. Problem pa ne ostaja le v mejah Slovenije. Z opuščanjem že vpeljanih aktivnosti za raziskovanje in spodbujanje razvoja izobraževanja odraslih v srednje- in vzhod-

noevropskih državah, denimo, Slovenija izgublja vodilni položaj, ki si ga je pridobila z intenzivnim in zagnanim delom, usmerjenim v problematiko na tem delu sveta, s tem pa slabi njegov položaj tudi v Evropi in svetu.

3. Če to hočemo ali ne, se kriza v ACS zrcali v razvoju izobraževanja odraslih v Sloveniji. Spremembe v ACS nujno občutijo tudi drugi, v razvoju se pojavljajo večje ovire, položaj se destabilizira. Žal sem bil zadnje mesece slabo obveščen o dogajanjih, ki zadevajo položaj ACS. Ob kaki priložnosti pa so do mene 'pricuriljali' namigi, da se bo položaj spremenil in da ACS ne bo več to, kar je bil; v teh 'vestičkah' sem zvedel, da se razmišlja o njegovi združitvi s Centrom za poklicno izobraževanje, o tem, da bo vlogo nosilca Tedna vseživljenjskega učenja prevzel nekdo drug itn. Mene že nekaj časa nihče (vključno z vodstvom ACS-a) ne vpraša, kaj menim o tem ali onem vprašanju, pomembnem za nadaljnji razvoj tako ACS kot tudi slovenskega izobraževanja odraslih; morda bi s svojimi izkušnjami in znanjem pri tem še lahko kaj koristil. Vodstvo ACS doživlja in šteje moja kritična opozorila kot grožnje za ohranitev njihovih (že opisanih) usmeritev; to je tudi pglavitni in edini razlog za mojo hitro odstranitev iz ACS, čeravno pri njem še teče moj projekt, ki ga financira Ministrstvo za znanost in tehnologijo (to je edina temeljna raziskava, ki jo ima ACS), in ne morem, pa tudi ne želim kar na hitro pretrgati sodelovanja tudi pri nekaterih drugih še potekajočih projektih. Kot da je ACS zasebna last direktorice in vodstva ACS! Seveda pa vse ni odvisno le od ACS. Kot pomembnejša dejavnika naj navedem dva, to sta Andragoško društvo Slovenije in Katedra za andragogiko na Filozofski fakulteti. Posredno tudi na dejavnost obeh navedenih organizacij ACS pomembno vpliva, s tem pa sooblikuje njuno delovanje in vlogo.
4. Andragoško društvo Slovenije (ADS) deluje ves čas, odkar obstaja ACS, bolj ali manj v njegovi senci in je ves ta čas po svojem vplivu dokaj nepomembna organizacija, ki je na neki način odvisna od moči ACS. V takšnih razmerah niti ni pričakovati, da bi dajalo kake drugačne pobude, kaj šele da bi kritično obravnavalo razvoj in položaj izobraževanja odraslih v Sloveniji. To je dodatna neugodna okoliščina za položaj in razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji (sam to občutim zdaj, ko nisem več obremenjen z institucionalno pripadnostjo, bolj kot sem lahko čutil prej, kot direktor ali delavec ACS). Problem vloge in funkcije ADS se je nakazoval ves čas po ustanovitvi ACS, bolj manifestno in intenzivno pa se je pokazal na zadnji skupščini ADS v Mariboru, ko smo nekateri člani ADS dali pobudo, da se preuči ustreznost njegove zdajšnje organiziranosti in programa. Vsekakor nam je v Sloveniji potrebna od institucij neodvisna, kritična in aktivna organizacija andragogov.
5. Katedra za andragogiko se že nekaj časa ne le distancira od ACS, temveč deluje, če le more, proti njemu. Delo ACS kritizira, ga skuša razvrednotiti (primer: poskus dr. Ane Krajnc in 'njene skupine', da se zavrnejo izhodišča za kurikularno prenovo izobraževanja odraslih, ki jih je Nacionalnemu kurikularnemu svetu predložila Posebna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih

(PKKIO); skupina ni niti poskušala pred javnim nastopom reševati 'problem' tako, da bi se pred tem pogovorila s predlagateljem PKKIO, ki je delovala pri ACS). Katedra se je distancirala tudi od ADS, kar se je pokazalo s tem, da se letošnje skupščine in strokovnega posveta (z zelo aktualno strokovno temo – o andragoškem svetovalnem delu) ni udeležil nihče od redno zaposlenih na katedri, čeravno so bila trem članicam (dr. Ani Krajnc, dr. Neni Mijoč in mag. Dušani Findeisen) izrečena (in naj bi jim bila javno podeljena) priznanja za izjemni prispevek pri razvijanju izobraževanja odraslih v Sloveniji, ob 30-letnici ADS.

Tako deluje naša andragoška scena razrvano, neenotno in – spričo nove usmeritve ACS tudi pomanjkljivo in neobetajoče. Skratka, upravičeno jo lahko označimo kot krizno.

Izhod iz krize

Očitno je, da je treba poiskati izhod iz krize in najti učinkovite načine, da se premaga. Za zdaj le toliko: za spopad s krizo in njeno obvladovanje smo potrebni vsi, med temi so seveda še posebno pomembni vsi trije našti nosilci razvoja izobraževanja odraslih v Sloveniji – ACS, Katedra za andragogiko in ADS. Sam pripisujem pri tem posebno vlogo Andragoškemu društvu Slovenije, ki je med navedenimi organizacijami edina, ki lahko in mora nepristransko zastopati interese vseh, ki delujemo pri izobraževanju odraslih v Sloveniji. Razmišljanje o tem bom nadaljeval prihodnjič.

Dr. Zoran Jelenc

KAJ MENITE?

Letošnje leto je Organizacija združenih narodov razglasila za mednarodno leto starejših. Ker do zdaj o izobraževanju starejših v Noviškah nismo veliko pisali, tokrat objavljamo daljši članek mag. Dušane Findeisen in vabimo še vse druge, ki se ukvarjate s tem področjem, da napišete kaj o svojih izkušnjah, delu ali razmišljanju na to temo.

Uredništvo

Prelomna vloga izobraževanja starejših v Sloveniji

Sleherno izobraževanje starejših je v svoji zasnovi namenjeno družbi ljudi vseh starosti. Kdo bi iskal odrasle učence med tistimi, ki se porazgubijo, izginejo iz obstoječih ustanov, iz kroga delovnih prijateljev in postanejo dosegljivi zgolj na domačih naslovih? Kdo, če ne človek, ki starejše želi pripeljati nazaj v družbo, ki si želi njihovega razvoja, pri tem pa neizogibno čuti, da so starejši dragoceni zanj in za njegovo generacijo.

Pot do slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje in njen razvoj

Starejši so že tradicionalno tolmači kulture in takrat, ob začetkih izobraževanja starejših pri nas (prvi, žal kratkotrajen poskus, so morda bili Dnevi odprtih vrat na Pedagoški fakulteti na Reki), smo ob njih želeli podoživeti kulturo, ki je bila v formalnih študijskih programih vse bolj izrinjena na rob. Ta utemeljena, a preprosta želja, dosti študija, iskanja in prostovoljnega dela ter iskanja pravih ljudi (prof. dr. Ana Krajnc, prof. dr. Bojan Accetto, prof. dr. Bogdan Leskovic, Mirjam Belič) in pravih ustanov (Center za tuje jezike, Filozofska fakulteta v Ljubljani, Andrargoško društvo Slovenije) ter povezovanja z njimi, so sprožili danes naše največje izobraževalno gibanje. Gibanje še danes deluje samodejno, nima uradne krovne organizacije in nove univerze se spontano učijo od tistih, ki že obstajajo, še posebej od prve, ljubljanske. Pri njih iščejo strokovno in psihološko oporo.

Med prvim, eksperimentalnim študijskim krožkom za francoski jezik, ki sem ga sama oblikovala pri Centru za tuje jezike v Ljubljani, in današnjim dnem (nedavno se je ustanovila 18. univerza za tretje življenjsko obdobje v Sloveniji in skupno imamo približno osem tistoč študentov) je najti veliko uspehov, upanja pa tudi porazov.

Uspehi, upanja in porazi spremljajo vsa nova prizadevanja

Uspehi so nedvomno v tem, da je bilo izobraževanje starejših v Sloveniji tolikanj prelomno za razvoj izobraževanja odraslih nasploh, da je v očeh mnogih postalo sopomenka zanj. Tedaj ni nenavadno, da so se s tem izobraževanjem utrle drugačne in svobodne poti za razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji. Uspeh je v tem, da se je z obširnimi delovanjem v javnih občinah spremenil odnos do razvojnih možnosti starejših. Uspehi so v tem, da se je iz teh izkušenj sprožilo več različnih pomembnih novih oblik izobraževanja odraslih. Uspeh pa je predvsem v vse večjem medsebojnem poznavanju generacij, v povezanosti starejših samih in v preobrazbi mnogih življenj starejših ljudi.

Upanja so velika. Vsa so za zdaj povezana z nalogami, ki smo jih že zasnovali. Tistih, ki obstajajo zgolj kot razvojne možnosti, ki so jih največkrat skupaj z nami zagledali starejši sami, je preveč, da bi jih lahko našteali. Naj med njimi omenimo postavitev vzajemnostnega Centra starejših za nego bolnika na domu, izdajanje časopisa za starejše, ki bo pisan z velikimi črkami, ali pa snemanje posameznih številčk časopisov na kasete in razpošiljanje slednjih starejšim in drugim slabovidnim in tistim z moteno zaznavo. Navedem naj še izobraževanje starejših na domu, vzpostavitev telefonske linije za informacije starejšim o problematiki, ki jih zadeva, in psihološko svetovanje, pridobitev frekvence na nacionalnem radiu za program, ki bi ga vodili starejši sami in bi predstavljal tudi delovanje različnih društev, vzpostavitev povezav med ustanovami mladih in ustanovami starejših, vključitev prebivalstvenih vprašanj v šolske programe, več programov zdravstvenega prosvetljevanja... Vse te in mnoge druge zamisli zahtevajo veliko izobraževanja ne le starejših, temveč tudi okolja in oblasti.

Naloge, ki smo jih že zasnovali, pa zahtevajo mnogo razvojnega dela, so naslednje:

- razvoj predupokojitvenega izobraževanja z Gerontološkim društvom Slovenije,
- razvoj borze dela za starejše, s pomočjo starejših samih,
- izobraževanje starejših za postavitev, organizacijo in vodenje prostovoljnih programov, mnogih oblik dejavnosti starejših za skupnost, s pomočjo Zavoda za odprto družbo in Ministrstva za šolstvo in šport,
- izobraževanje za nacionalno in mednarodno politično delovanje starejših,
- izobraževanje za tehnološko pismenost in za širjenje te pismenosti tudi na druge generacije (ob sodelovanju z Mednarodno zvezo univerz za tretje življenjsko obdobje pri ZAWiW na Univerzi v Ulmu),
- razvoj programov izobraževanja starejših po internetu in uvajanje interneta v domove starejših in nepokretnih,
- ustanovitev mestnih univerz za tretje življenjsko obdobje, kot je to primer v mnogih drugih državah.

Porazi so predvsem v tem, da se miselnost državnih, regionalnih in lokalnih oblasti spreminja počasi in da še zmeraj ni mehanizmov, ki bi bili v pomoč prizadevanjem civilne družbe. Težava je tudi v tem, da pod težo slabšalnega stereotipnega

razmišljanja, celo v strokovnih krogih, pozabljamo, da vseživljenjskega izobraževanja ni brez razvoja izobraževanja za tretje in tudi četrto življenjsko obdobje; da je brez tega vseživljenjskost izobraževanja le načelo. Naklonjenost temu izobraževanju izražamo pogosto zgolj v besedah, pozabimo pa nanj ob pripravi Nacionalnega programa izobraževanja odraslih in v drugih gradivih, ki izkazujejo tudi vrednostne orientacije strokovnjakov in ne nazadnje družbe v celoti. Porazi so v tem, da so starejši še zmeraj predmet socialnovarstvene politike, in ne del razvojne politike na različnih področjih.

Izobraževanje starejših je zrcalo okolja in zanj smo odgovorni vsi

Žal pa so doslej prave univerze za tretje življenjsko obdobje v posameznih državah le redko ustanovljali starejši sami. Potrebno je namreč veliko družbene moči, osebne prepričljivosti, hotenja in želja po bolj humaniziranih odnosih med raznimi rodovi in družbenimi skupinami, da lahko nastane prva Univerza za tretje življenjsko obdobje. Ob tem v začetku ni pomembno, koliko je država, v kateri se to zgodi, razvita.

Prva Univerza za tretje življenjsko obdobje je v takratni Federativni Jugoslaviji nastala v Ljubljani leta 1986. V letu 1984 je stekel prvi poskusni program, rojen iz ene želje: vrniti kulturo in pomen posameznika v tedaj vse bolj razosebljeno izobraževanje in vplivati na druga izobraževalna okolja, predvsem tista formalna. Priprava prvih programov, odkrivanje prvih organizacijskih oblik, ki bi zagotovile nepretrgan tok takšnega izobraževanja, izbor prvih vsebin, vse to je privedlo do posplošitve izkušenj in do nastajanja našega lastnega koncepta izobraževanja starejših odraslih. Nismo namreč želeli posnemati ameriškega vzora "porabe prostega časa in rekreacije starejših". Nismo želeli bolj ali manj naključnega ljubiteljstva, ki ga poznamo v nekaterih drugih državah. Prav tako nam ni ustrezala dokaj formalna oblika univerz za tretje življenjsko obdobje, kot so jo poznali Francozi. Iskali smo načine in želeli smo razviti odprt in prilagodljiv koncept iz tega, kar se je v našem preizkušanju izkazalo kot dobro: dobro za naše podnebje, naše kulturno okolje in naše ljudi.

Iz nabranih spoznanj smo kasneje leta 1994 razvili tudi Andragoško poletno šolo za lokalni razvoj v Ajdovščini, še v času, ko o lokalnem razvoju nismo razmišljali kot o razvoju ljudi. Razvili smo tudi izobraževanje za prostovoljstvo starejših (1998), medgeneracijsko izobraževanje v dvojicah (1999), izobraževanje mentorjev za delo s starejšimi ljudmi pa tudi tistih za delo z ljudmi v kraju (1986). Iz nabranih izkušenj in spoznanj so zrasle tudi prve zasnove izobraževanja za t. i. lokalne zaposlitvene pobude v regionalnem razvoju (1998). Leta 1993 je docentka dr. Nena Mijoč, ustanoviteljica druge Univerze za tretje življenjsko obdobje v Sloveniji, na osnovi spoznanj o študijskih krožkih starejših oblikovala zasnovo izobraževanja za tiste, ki so s pomočjo Andragoškega centra Slovenije povsod po Sloveniji razvili mrežo študijskih krožkov. Našteto kaže na to, da je izobraževanje starejših vsekakor možna in prava pot v družbo ljudi vseh starosti.

Menim, da smo na Oddelku za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete v Ljubljani, ko smo svoje napore usmerili na področje starejših, izbrali srečno pot za predrugačenje izobraževanja odraslih v Sloveniji. Prav zato, ker je bilo namenjeno ljudem "z roba družbe", se je to izobraževanje lahko razvijalo samostojno: brez pomoči ustanov, lokalne ali državne oblasti, pa tudi brez njenega nadzora, kar je bilo v času, ko je Slovenija imela le eno samo politično stranko, skorajda nemogoče. Tudi izobraževanje odraslih je bilo vpleteno v sistem in razumljivo je bilo, da je bilo tako oropano svoje najpomembnejše značilnosti: hitrega zaznavanja družbenih potreb in osebnih potreb ljudi in takojšnjega odzivanja nanje. Ob razvitem izobraževanju za delo je bilo izobraževanje za življenje, za socialne vloge, življenjske prelomnice itn. nekaj povsem obrobnega, nerazvitega.

Prednosti izobraževanja starejših

Tako je toliko bolj razumljivo, da je nastajajoča Univerza za tretje življenjsko obdobje pritegnila mentorje predvsem iz vrst tistih, ki so iskali svobodnejše in bolj ustvarjalne oblike delovanja. Tako so se skupaj znašli univerzitetni profesorji, priznani umetniki, najbolj inovativni izobraževalci odraslih, novinarji, mladi študenti, in, kar je bilo skorajda povsem nepoznano, upokojeni strokovnjaki, ki so vsi iskali zase drugačne poti. To, kar jih je družilo, je bilo dragoceno spoznanje, da se ljudje lahko združijo, da lahko skupaj zložijo svoja znanja, izkušnje in kulturo, se učijo drug od drugega, prevzemajo odgovornost za razvoj in potek izobraževanja. To je predrugačilo pogled na izobraževanje. Ustvarilo se je prepričanje, da so ljudje lahko drug drugemu vir učenja, da so lahko avtonomni, temu pa je seveda sledilo še marsikaj drugega: drugačne vsebine, povezave z okoljem, učenje z delom in predstavitev dosežkov v javnosti. Nastala so prva predavanja za povezovanje med študijskimi krožki, prve medgeneracijske študijske skupine, študijski krožki, izobraževalni tabori, študijski izleti, ki so bili projektno vodeni, najrazličnejše povezave med generacijami. Kmalu smo spoznali podobnost med stanjem starejših in brezposelnih in organizirali smo študijske krožke, v katerih so se ti med seboj povezovali.

Spoznanja, da se kognitivne sposobnosti ob prostočasnih dejavnostih, pa naj bodo te kulturne ali izobraževalne, razmeroma malo razvijajo, so nas privedla do misli, da bi bilo dobro, če bi starejši svoje pridobljeno znanje prelili v delo za skupnost.

Tako ni nenavadno, da Univerza za tretje življenjsko obdobje danes želi razvijati programe, ki starejše pripravljajo na različne oblike nepoklicnega dela. Smiselna, pomenljiva dejavnost, ob kateri se povežejo različni rodovi, je oblika družbene integracije in razvoja ljudi vseh starosti. Če bomo starejšim v evropskih državah, in ne le zgolj v Sloveniji, preprečevali, da bi se razvijali skupaj z družbo, skupaj z drugimi generacijami, bodo ti še nadalje ostali predmet socialnovarstvene politike. Drugačen položaj pa si lahko pridobijo le ozaveščeni starejši sami in v sodelovanju z drugimi rodovi. Potrebno je, da se združijo, organizirajo in vključijo tudi v mednarodne in politične tokove starejših. Vemo, da so polovica našega prebivalstva

ženske in skoraj petina našega prebivalstva tisti nad petdeset let. Nevzdržno je tedaj, da o svojem življenju, še posebej v nastajajoči družbi osebne svobode, ne odločajo sami. Več znanja, več vedenja in več spretnosti tudi v konceptualiziranju odločitev in njihovem izvajanju bo tem velikim marginaliziranim skupinam pomagalo. Odprlo pa bo poti tudi drugim družbenim skupinam, na katere v svoji zavzetosti za doseganje takojšnjih ekonomskih ciljev pozabljamo. Ali tako ne pozabljamo tudi nase?

Dušana Findeisen, Univerza za tretje življenjsko obdobje

KOTIČEK JE VAŠ

V združevanju je moč

Združenje izobraževalnih institucij (GIZ) v letošnjem letu praznuje drugo obletnico svojega obstoja. V teh dveh letih so člani združenja, okrog 30 jih je (povečini privatnih izobraževalnih institucij), dejavno sodelovali pri vseh pomembnih vprašanjih, ki so se odpirala na področju izobraževanja odraslih. Lahko celo rečem, da nobena odločitev na področju izobraževanja odraslih ni bila sprejeta brez našega sodelovanja (davek na dodano vrednost, standardi in normativi), zlasti pa je združenje pripomoglo k večjemu uveljavljanju izobraževanja odraslih v naši družbi in seveda k enakovrednejšemu položaju zasebnih izobraževalnih institucij glede na javne zavode. Samo v zadnjem času je združenje opravilo nekaj pomembnejših nalog. Tako je pripravilo in organiziralo splošno ekskurzijo Izobraževalne institucije na Nemškem - Eurodidact 98, člani združenja pa so skupaj nastopili na Dnevh slovenskega izobraževanja (DSI).

Ambicije združenja so za naprej zelo visoke. Člani združenja s politiko na področju izobraževanja odraslih še vedno nismo v celoti zadovoljni. Po našem mnenju država premalo sredstev namenja izobraževanju odraslih, neurejena pa je še vrsta drugih zadev. Kljub temu v Združenju ocenjujemo, da se stvari spreminjajo na bolje in da je položaj zasebnih izobraževalnih institucij vedno bolj enak položaju javnih zavodov.

V prihodnje bo združenje veliko skrbi posvetilo:

- povezovanju pri novih izobraževalnih razvojnih projektih na področju izobraževanja odraslih;
- povezovanju s sorodnimi združenji v Evropi;
- položaju izobraževanja odraslih ob vstopu Slovenije v Evropsko zvezo in možnostim večje izrabe sredstev, ki jih mednarodne fundacije namenjajo razvoju in uresničitvi izobraževanja odraslih;
- uvajanju novih pristopov na področju organizacije dela, pa tudi izvedbi in razvoju novih programov, ki bodo tržno bolj zanimivi in potrebni;
- izobraževanju članov združenja, da bomo z boljšo organizacijo dela in z manj zaposlenimi dosegali boljše rezultate in večjo učinkovitost.

Čaka nas torej veliko zanimivega, pestrega pa tudi koristnega dela.

Jelica Pegan Stemberger, Glotta Nova

Na DOBI smo pripravili program usposabljanja mentorjev za učno pomoč brezposelnim

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Ministrstvo za šolstvo in šport sta, v sodelovanju z drugimi institucijami, s projektom 5.000 brezposelnih v izobraževanju (šolsko leto 1998/99) začela z vključevanjem brezposelnih v nadaljnje izobraževanje. Brezposelni so večinoma vključeni v programe pridobitve prvega ali drugega poklica oziroma zaključujejo srednješolsko stopnjo izobrazbe in so praviloma stari do 26 let. Praksa izvajanja izobraževanja brezposelnih je pokazala, da imajo ti vse značilnosti odraslih, ki se vključujejo v nadaljnje izobraževanje, poleg teh pa še druge psihosocialne značilnosti, ki so posledica njihovega statusa, zato potrebujejo dodatno pomoč. Pogosto imajo težave pri učenju, ker premalo poznajo učne tehnike, imajo slabe učne navade, zraven pa še znižano motivacijo in prepričanje o lastnih sposobnostih. Pogosto je to posledica prejšnjih šolskih neuspehov in se utegne še poglobljati, če jim ne bo uspelo pridobiti zaupanja vase, skupaj z utrjevanjem učnih navad in poznavanjem učinkovitih tehnik in načinov učenja. Ugotovili so, da imajo brezposelni največ težav pri splošnoizobraževalnih predmetih, kot so: slovenski jezik, tuji jeziki in matematika.

Tako je Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje skupaj z Ministrstvom za šolstvo in šport in njegovim Sektorjem za izobraževanje odraslih oblikoval načrt za učno pomoč brezposelnim. V okviru programa javnih del so v izvajanje programa učne pomoči vključeni tisti brezposelni, ki imajo končano fakulteto (različne smeri) in lahko s svojim znanjem pomagajo drugim pri učenju.

V novembru 1999 smo na DOBI pripravili program usposabljanja z elementi andragoške prakse, o načinih učenja in komunikacijskih spretnostih ter značilnostih učnega procesa. Zavod RS za zaposlovanje v svojih enotah v Sloveniji naredi izbor mentorjev, ki v okviru izobraževalnih ustanov izvajajo učno pomoč brezposelnim, za vse, ki so vključeni v različne programe izobraževanja odraslih za pridobitev izobrazbe. Doslej smo izpeljali štiri ponovitve programa **Usposabljanja mentorjev za učno pomoč brezposelnim**, v začetku meseca maja pa načrtujemo še eno ponovitev. Tako bomo v Sloveniji usposobili približno 75 mentorjev, vključenih v program javnih del za učno pomoč.

Program usposabljanja mentorjev za učno pomoč brezposelnim

Osnova 40-urnega programa so koncept in cilji 16-urnega programa motivacije za učenje in učenje učnih tehnik *Odrasli se učimo drugače*, ki je marsikom že znan, saj se izvaja za skoraj vse Območne enote Zavoda RS za zaposlovanje in daje dobre rezultate. Program smo dopolnili z vsebinami iz andragogike kot prakse ter s

programom komunikacijskih zakonitosti. Program usposabljanja se izvaja kot petdnevna delavnica, kjer se prepletajo različne metode aktivnega dela z uporabo sodobnih avdiovizualnih pripomočkov.

Cilji programa so: • ugotavljanje in določanje značilnosti učenja odraslih ter brezposelnih • ugotavljanje in določanje značilnosti odraslih in brezposelnih v izobraževanju • določanje motivov in ovir za izobraževanje pri odraslih in brezposelnih • usvajanje znanja miselnih vzorcev • usvajanje znanja tehnik učenja • postopki načrtovanja učnega projekta • načini spodbujanja k učenju • elementi spremljanja napredovanja in vrednotenja napredovanja • izdelava načrta pomoči za učenje brezposelnim • spoznavanje zakonitosti komunikacije v učnem procesu • ugotavljanje ovir v komunikaciji • odkrivanje strategij razreševanja konfliktov • preskušanje tehnike sproščanja in zastopanja sebe.

Izvajalci programa: mag. Sabina Jelenc-Krašovec, mag. Janez Vidmar in Ema Perme.

Vtisi in misli mentorjev

Ob koncu programa smo mentorje učne pomoči poprosili tudi za **splošno oceno zadovoljstva** s programom in dobili odgovore kot:

- "zelo sem zadovoljna, ker sem dobila pregled glede načinov komuniciranja, motivacije za učenje, tehnik učenja, predvsem pa mi je bilo všeč vzdušje, ki so ga ustvarili predavatelji;
- vodenje seminarja oziroma "učne ure" so bile na strokovni ravni;
- zanimiva predavanja, prijetno vzdušje, sproščenost, veliko novih informacij, družba, spoznavanje sebe;
- koristne informacije in napotki, dobra organizacija, motivacija za naprej, velik izziv;
- tematika seminarja je bila praktično usmerjena, nazorni in prijetni predavatelji, prijetno vzdušje in dobri odnosi;
- bilo je veliko refleksije in avtorefleksije, znanje je bilo posredovano na zelo dober način, skupina je bila zelo prijetna;
- odlični predavatelji (nazorni in praktični, motivacijski), sproščujoči odmori, prijetna skupina;
- medosebni odnosi v skupini, sprostitev, nova snov podana na jasen, zanimiv in zabaven način, dobri predavatelji, nove izkušnje in znanje;
- dosegla sem to, kar sem pričakovala in mi bo pri delu prav prišlo, spominjala se bom prijetnega druženja v skupini, predavanja so bila zanimiva in koristna;
- spoznala sem, zakaj se odrasli učijo drugače, kako prilagoditi način podajanja snovi glede na učne tipe, kako uspešno komunicirati z ljudmi, videla sem, kako naj se izvaja skupinsko delo..."

... in še veliko takih in podobnih mnenj, stališč in prepričanj so udeleženci zapisali ob koncu programa. Vsekakor smo lahko ob teh ocenah zelo zadovoljni z izborom in izvedbo vsebin in programa; slednjega smo tehtno načrtovali.

Motivacija in zagretost za učenje in poučevanje, pa ne v klasični ampak novi obliki, se ob koncu usposabljanja v vsaki skupini dvigne na tako raven, da mentorji na glas povedo, kako prijetno nestrpni so in komaj čakajo, da začnejo z učno pomočjo. In kot ste prebrali v marčevski številki Novičk, izvajamo učno pomoč tudi na DOBI. Z rezultati pa so naši mentorji zadovoljni, saj so pri vseh brezposelnih, ki so se udeležili učne pomoči, "šolski rezultati" oziroma učni uspehi pozitivni.

Za zdaj lahko sklenemo takole. Praksa kaže, da imajo odrasli pri nadaljnjem vključevanju v različne oblike izobraževanja, predvsem tisti z nižjo stopnjo izobrazbe, več težav pri učenju in usvajanju novega znanja, ki ga bodo nujno potrebovali za opravljanje poklicnega dela. Prav tega se močno zaveda tudi služba za izobraževanje pri Zavodu RS za zaposlovanje, ki z načrtovanjem takih oblik skuša pomagati brezposelnim, da bodo pri učenju in izobraževanju učinkoviti in uspešni. To pa je tudi pogoj za njihov uspeh in zadovoljstvo v poklicnem in osebnem življenju. V Sloveniji imamo cilje v zvezi z dvigom izobrazbene ravni visoko postavljene. Ker imamo visoko stopnjo brezposelnih in nizko povprečno stopnjo izobrazbe brezposelnih, pa si težko privoščimo učne in izobraževalne spodrsiljaje.

Emma Perme, DOBA Maribor

OBVESTILA

Andragoški center Ljubljana v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo in šport objavlja

RAZPIS ZA (VODENO) SAMOSTOJNO USPOSABLJANJE VODIJ IN MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Andragoški center v okviru projekta *Študijski krožki* vabi na usposabljanje za vodjo ali mentorja študijskih krožkov. Kot vodja ali mentor boste organizirali in koordinirali delo študijskega krožka, kandidirali za proračunska sredstva za delo v študijskih krožkih, dobili boste študijsko literaturo, možnost brezplačnega svetovanja ter povezovanja s študijskimi krožki doma in tujini. Kandidati, ki delujejo na področju vzgoje in izobraževanja, s potrdilom o usposobljenosti za vodjo ali mentorja študijskih krožkov pridobijo tri točke za napredovanje.

Samostojno usposabljanje za vodje in mentorje študijskih krožkov je novost, ki smo jo uvedli konec preteklega leta, za vse tiste, ki se raje učijo sami ali ki nimajo časa oziroma možnosti, da bi se udeležili tradicionalnega usposabljanja v Andragoškem centru Slovenije. Samostojno usposabljanje poteka s pomočjo multimedijskega učnega kompleta. To je gradivo za samostojno učenje, ki dostopno, nazorno in prijetno predstavlja snov. Spodbuja k samostojnemu razmišljanju, motivira za učenje in vključuje številne dejavnosti. Na videokasetah nazorno predstavlja delovanje krožkov in vse potrebno za njihovo vpeljavo in organizacijo, na zgoščenkah pa so posneti pogovori s strokovnjaki in tistimi, ki imajo s krožki že bogate izkušnje. Vodilo popelje kandidata po snovi in medijskih pripomočkih tako, da se pri študiju ne počuti prepuščenega samemu sebi.

Kandidati opravijo preverjanje znanja in usposobljenosti ob zaključenem študiju na Andragoškem centru. Novo je, da jim priznamo posamezne enote programa, če predložijo dokazila o usposobljenosti, pridobljeni na podlagi izkušenj ali neformalnega izobraževanja.

Pogoji sodelovanja

- Kandidati se lahko prijavijo le v okviru organizacij, npr. izobraževalnih organizacij, društev, strokovnih združenj, prostovoljskih organizacij, sindikatov.

- Organizacija, ki je v projektu že sodelovala, lahko v usposabljanje prijavi le enega kandidata. Organizacija, ki v projektu še ni sodelovala, mora prijaviti vsaj tri kandidate (en vodja in dva mentorja), ne glede na to, kakšno obliko usposabljanja izberejo (klasično ali samostojno).
- Če posamezna organizacija prijavlja za samostojno usposabljanje več kandidatov, omogočamo nakup le enega multimedijskega kompleta, vendar ne za več kot štiri kandidate. Kandidati, ki kompleta niso kupili, morajo posebej plačati stroške preverjanja usposobljenosti.
- Kandidati morajo imeti najmanj višjo izobrazbo.
- Po uspešno zaključenem usposabljanju morajo kandidati izvesti najmanj tri študijske krožke v okviru projekta *Študijski krožki* Andragoškega centra Slovenije.
- Kandidati morajo biti pripravljene na spremljanje postopka učenja, ki ga bo organizator usposabljanja izvajal v obliki anket in pogovorov.

Prednost pri izboru imajo kandidati:

- z andragoško izobrazbo ali/in izkušnjami z izobraževanjem odraslih,
- iz okolij, kjer izobraževanje odraslih še ni razvito,
- iz okolij, kjer študijskih krožkov še ni,
- z veseljem in/ali izkušnjami pri delu z ljudmi.

Prijavo pošljite v ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE, Ljubljana, Šmartinska 134 a. Izpolniti jo morate na posebnem obrazcu, ki ga dobite v tajništvu Andragoškega centra Slovenije. Prosimo, da na ovojnico napišete ŠTUDIJSKI KROŽKI. Samo popolno in pravilno izpolnjene prijave sprejemamo do vključno vsakega 10. v mesecu (razen v času dopustov, julija in avgusta). Kandidate bomo v roku 30 dni od zaključenega roka prijave obvestili, ali so izbrani, in jih povabili na skupno ali individualno srečanje. Podrobnejše informacije dobite na telefonski številki 061 1842 580 (Nataša Elvira Jelenc).

POSVETI, KONFERENCE

Mednarodni simpozij
**Zidovi se rušijo - netradicionalni študentje
v visokem izobraževanju**
University of British Columbia, Vancouver, Canada,
16. - 17. avgust 1999

Univerze in druge ustanove visokošolskega izobraževanja se iz številnih razlogov - nenadnega zasuka in spremenjene vloge znanja v družbi, sprememb v individualnih življenjskih vzorcih, višjih ravni udeležbe v posrednješolskem izobraževanju - postopno spreminjajo. Spremembe se pojavljajo kot posledice bodisi namerne strategije bodisi pritiskov vlad in zahtev študentov in univerze so prisiljene ponuditi različne možnosti vseživljenjskega izobraževanja.

Obstajajo mnogi koncepti in razsežnosti vseživljenjskega učenja ali vseživljenjskega izobraževanja. Institucionalizirane oblike izobraževanja vsebujejo številne vsebine, ki so lahko del nadaljevalnih izobraževalnih programov, strokovnega izobraževanja, kot so na primer študij, izobraževanje na daljavo, samostojno učenje, priznavanje poklicnih znanj in izkušenj, pridobljenih na delovnem mestu oziroma zunaj univerze, in druge neakademske oblike izobraževanja. O teh vprašanih bodo z različnih vidikov razpravljali strokovnjaki za visoko šolstvo in izobraževanje odraslih.

Zaželeni so prispevki o naslednjih vidikih:

Tema 1: *Lik "netradicionalnih" študentov v visokem šolstvu.*

Tema 2: *Javna in institucionalna politika ter organizacijski ukrepi kot odgovor na spremenjene zahteve.*

Tema 3: *Spreminjajoče se meje med akademskim svetom ter svetom dela in skupnosti.*

Simpozij bo potekal kot kombinacija plenarnih razprav, predstavitev referatov in delavnic.

PONUJAJO VAM

Marketinški priročnik LERN, peta, predelana izdaja

Learning Resources Network (LERN) iz ZDA ponuja novo, peto izdajo priročnika za trženje programov za izobraževanje odraslih.

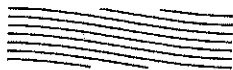
Priročnik sestavljajo poglavja:

- Trženje v 21. stoletju
- Učinkovito pospeševanje prodaje
- Podatkovne zbirke za trženje
- Členitev trga
- Propagiranje po pošti
- Posebne propagandne strategije za nadaljevalno strokovno usposabljanje, seminarje in konference
- Posebne propagandne strategije za izobraževanje za razvoj območne skupnosti
- Obveščanje javnosti in oglaševanje
- Odnosi z javnostjo.

Cena priročnika je 145 dolarjev. Lahko ga naročite pri uvozniku tuje literature ali pa neposredno pri izdajatelju: LERN, 1550 Hayes Drive, Manhattan, KS 66502, faks 001 888 234 8633, e-mail info@lern.org; spletna stran <http://www.lern.org>. Naročnikom bo LERN podaril videokaseto "Odkrijte vaših sedem glavnih tržnih delov" (samo videokaseto prodajajo po ceni 95 dolarjev).

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

- Tessaring, Manfred:** Vocational education and training - the European research field : background report 1998 / project coordinator Manfred Tessaring; published by CEDEFOP. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1998. 2. zv.; 352, 321 str.
- Zamisel in realizacija sedanje programske prenovе v poklicnem izobraževanju /** avtorji prispevkov: Peter Grootings ... (et al.); ur. Mišo Palandačič. Ljubljana : Center RS za poklicno izobraževanje v okviru programa Phare za prenavo poklicnega in strokovnega izobraževanja, 1998. 144 str. loč pag.
- Žerovnik, Vojka:** Priročnik za delo svetovalcev, učiteljev in staršev / Vojka Žerovnik in druge avtorice. Ljubljana : Izida, 1997. 111 str.
- Nacionalni program izobraževanja odraslih : strokovne podlage.** Zv. 1, Razvojne usmeritve / avtorji: Olga Drogenik (vodja projekta), Angelca Ivančič, Jerina Kodelja Starin, Tomaž Kraigher, Zvonka Pangerc Pahernik in Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti ; prevod iz angleščine in povzetki: Zvonka Pangerc Pahernik in Olga Drogenik ; uredila Marija Velikonja. Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 1998. 381 str.
- Velikonja, Marija; Klenovšek-Vilič, Tanja; Lorenčič, Meri:** Brezposelni v izobraževanju : organizatorjem izobraževanja in učiteljem v pomoč / avtorice Marija Velikonja, Tanja Vilič Klenovšek, Meri Lorenčič. Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 1998. 98 str.
- Yamaguchi, Makoto:** Sharing a common future : report from Japan (for) 5th International Conference on Adult Education, Hamburg, 14-18 July 1997
- Anderson, David; Brown, Sally; Race, Phil:** 500 tips for further and continuing education lecturers. London ; Stirling : Kogan Page, 1998. 165 str.
- Brown, Sally; Race, Phil; Smith, Brenda:** 500 tips on assessment. London : Kogan Page, 1996. 151 str.
- Campbell, Sarah vL.:** A guide for training study circle facilitators. Pomfret : Study circles resource center, 1998. 76 str.
- Determinants of individual success in transitions to the labour market :** workshop, held in Seelisberg, Switzerland, on 16-19 September 1994. Strasbourg : European Science Foundation, 1994. (Network on transition in youth : working paper). Mapa; vsebuje 4 prispevke/referate
- Guidelines for creating effective study circle material.** Pomfret : Study circles resource center, 1994. 19 str.

Habermas, Jürgen: Strukturne spremembe javnosti. Ljubljana : ŠKUC : Filozofska fakulteta, 1989. 330 str. (Studia humanitatis)

Hargreaves, Pat; Jarvis, Peter: The human resource development handbook. London : Kogan Page, 1998. 212 str.

Jarvis, Peter; Holford, John; Griffin, Colin: The theory and practice of learning. London : Kogan Page, 1998. 165 str.

Motivating students / edited by Sally Brown, Steve Armstrong, Gail Thompson. London : Kogan Page, 1998. 214 str.

Online Educa Berlin : 4th International Conference on Technology Supported Learning : book of abstracts. Bonn : International Where + How, 1998. 389 str.

Program planning for the training and continuing education of adults : North American perspectives / edited by Peter S. Cookson. Malabar : Krieger, 1998. 508 str.

Race, Phil: 500 tips for open and flexible learning. London ; Sterling : Kogan Page, 1998. 172 str.

Ravnanje z ljudmi pri delu = Human resource management : 1. slovenska konferenca, 26. in 27. oktobra 1998, Terme Čatež. Ljubljana : Gospodarski vestnik - Založba, 1998. 80 str. loč. pag.

STI review : special issue on technology, productivity and employment. Paris : CEDEFOP, 1996. 231 str. (STI review ; No. 18)

Studie zu den Maßnahmen der Mitgliedstaaten der Europäischen Union für Jugendliche, die das Bildungssystem ohne Qualifikation verlassen haben. Brüssel : EURYDICE, 1997. 97 str.

Thesaurus EUROVOC. Edition 3/English language. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1995.

Volume 1 : Permutated alphabetical version. 438 str.

Volume 2 : Subject-oriented version. 232 str.

Volume 3 : Multilingual version. 245 str.

Towards a transformative political economy of adult education : theoretical and practical challenges / edited by Paul Wangoola and Frank Youngman. DeKalb : LEPS Press, 1996. 363 str.

Transitions in youth : comparisons over time and across countries : workshop, held in Oostvoorne, The Netherlands, on 22-25 September 1995. Strasbourg : European Science Foundation, 1995. (Network on transition in youth : working paper). Mapa; vsebuje 12 prispevkov/referatov

- What the programmes have achieved : towards a Europe of knowledge :** Commission working document, 12 November 1997. Brussels : European Commission, 1997. 25 str.
- Yamaguchi, Makoto: Social change and adult education in Japan after world war II.** ŠRačunainiški medijč. Ryugasaki : M. Yamaguchi, 1998. 1 CD-ROM
- Adult education and democratic citizenship II /** edited by Agnieszka Bron, John Field, Ewa Kurantowicz. Krakow : Impuls, 1998. 242 str.
- Atkinson, Robert: The life story interview.** Thousand Oaks ; London ; New Delhi : Sage, 1998. (Qualitative research methods ; Vol. 44)
- Beck, Ulrich; Giddens, Anthony; Lash, Scott: Reflexive modernization :** politics, tradition and aesthetics in the modern social order. Stanford : Stanford University Press, 1994. 225 str.
- Boydell, Tom; Malcolm, Leary: Identifying training needs.** London : Institute of Personnel and Development, 1998. 202 str. (Training essentials)
- Combating exlusion : project compendium. Active monitoring seminar, Bergen, Norway, 10-12 December 1998.** Leonardo da Vinci programme. Cooperation between the Commission - DGXXII, the Technical Assistance Office and the NCUs of Finland, Latvia, Spain, the Netherlands and Norway. Loč. pag.
- Combating exlusion : participants profiles. Active monitoring seminar, Bergen, Norway, 10-12 December 1998.** Leonardo da Vinci programme. Cooperation between the Commission - DGXXII, the Technical Assistance Office and the NCUs of Finland, Latvia, Spain, the Netherlands and Norway. 101 str.
- Converse, Jean M.; Presser, Stanley: Survey questions :** handcrafting the standardized questionnaire. Thousand Oaks ; London ; New Delhi : Sage, 1986. (Quantitative applications in the social sciences ; 63)
- Curry, Lynn; Wergin, John F.: Educating professionals :** responding to new expectations for competence and accountability. San Francisco : Jossey-Bass Publishers, 1993. 379 str. (The Jossey-Bass higher and adult education series)
- Education, democracy and development : an international perspective /** ed. by Raymond Ryba. Dordrecht ; Boston ; London : Kluwer, 1997. 118 str.
- EU accession strategy of the Republic of Slovenia :** economic and social part : draft. Ljubljana : Institute of Macroeconomic Analysis and Development, 1997. 186 str.
- Glossarium : vocational training :** a comparison of concepts from 12 Member States of the European Union in 9 languages / project coordinator Brigitte Linshöft-Stiller. ; CEDEFOP. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1996. 545 str.

